

گذارند درس بخوانم مادر و برادرم نمی

Photo: ImageFlow/shutterstock.com

موسی برزین، وکیل خانه امن

پرسش: سلام. من یک دختر بیست ساله هستم که در شهرستان کوچکی زندگی می‌کنم. پدرم چند سال پیش درگذشته است و من همراه مادر و برادر بزرگ‌تر زندگی می‌کنم. مادر و برادرم خیلی با من بد رفتاری می‌کنند. همیشه من را زیر نظر دارند، به طوری که حتی برای بیرون رفتن باید از آن‌ها اجازه آنها بگیرم. امسال در دانشگاه مرکز استان قبول شدم، اما به خاطر اینکه چند ساعت با شهر ما فاصله داشت، نگذاشتند ثبت‌نام کنم. مادر و برادرم می‌گویند حتی اجازه نمی‌دهند در دانشگاه آزاد شهر خودمان درس بخوانم. چون شهر ما دانشگاه دولتی ندارد، به همین دلیل یا باید در دانشگاه آزاد درس بخوانم یا به شهر دیگری بروم. خلاصه کاری می‌کنند که من اصلاً به دانشگاه نروم. مادرم حقوق پدرم را می‌گیرد، برادرم هم مغازه لباس فروشی دارد و درآمدش بد نیست. با این وجود به من پول خیلی کمی می‌دهند، چه برسد به هزینه دانشگاه. مادرم در خانه خیلی من را اذیت می‌کند. مرتب دعوا می‌کند و می‌گوید دانشگاه یعنی چه! زودتر ازدواج کن برو خانه شوهر. بدون اجازه من با فامیل و آشنایان صحبت می‌کند و برای من خواستگار می‌آورد. چند وقتی است که یکی از اقوام دورمان به خواستگاری من آمده است. مادرم سرخود قول داده و الان به من فشار می‌آورد که باید قبول کنم. آقایی که به خواستگاری ام آمده اصلاً مناسب زندگی نیست. بسیار خشونت طلب و عصبی است. در شهرمان به دعوا کردن شهرت دارد، ضمن اینکه فوق‌العاده سنتی است. اصلاً هیچ علاقه‌ای به او ندارم اما مادرم می‌گوید عشق و علاقه الکی است. خلاصه در وضعیت بدی قرار دارم. چند سوال دارم از شما و ممنون می‌شوم اگر راهنمایی کنید. آیا مادر و برادرم می‌توانند مانع رفتن من به دانشگاه شوند؟ آیا از نظر قانونی این حق را دارند؟ آیا مادرم موظف نیست هزینه‌های من را بپردازد؟

پاسخ: سلام. متأسفم از مشکلی که برای شما پیش آمده است. از لحاظ حقوقی شما چون به سن رشد رسیده‌اید، می‌توانید در مورد زندگی خودتان تصمیم بگیرید و احتیاجی به اجازه مادر یا برادر در هیچ چیزی ندارید. اگر می‌خواهید به دانشگاه بروید، از نظر قانون هیچ فردی نمی‌تواند مانع شما شود. اما در مورد هزینه‌های زندگی عرض شود که نفقه شما هم‌اکنون به عهده مادرتان است. نفقه نیز همان ضروریات زندگی است. بر اساس ماده 1204 قانون مدنی: «نفقه اقارب عبارت است از مسکن و البسه و غذا و اثاث‌البیت به قدر رفع حاجت با در نظر گرفتن درجه استطاعت منفق. «همان‌طور که از ماده پیداست، هزینه‌هایی که برای رفع حاجت ضروری است، شامل نفقه می‌شود. بنابراین هزینه تحصیل در دانشگاه و موارد مشابه جزء نفقه محسوب نمی‌شوند. اگر مسوول پرداخت نفقه از پرداخت آن خودداری کند، امکان شکایت کیفری از او و الزام به پرداخت نفقه وجود دارد. بر اساس ماده 53 قانون حمایت از خانواده مصوب 1391: «هرکس با داشتن استطاعت مالی، نفقه زن خود را در صورت تمکین او ندهد یا از تادیه نفقه سایر اشخاص واجب‌النفقه امتناع کند، به حبس تعزیری درجه شش محکوم می‌شود. تعقیب کیفری منوط به شکایت شاکی خصوصی است و در صورت گذشت وی از شکایت در هر زمان تعقیب جزایی یا اجرای مجازات موقوف می‌شود. «اما به نظر می‌رسد شما نمی‌توانید از این ماده استفاده کنید، زیرا که مادرتان هزینه‌های ضروری را پرداخت می‌کند. ضمن اینکه شکایت کیفری به صرف ندادن هزینه، ممکن است مشکلات دیگری را برایتان ایجاد کند.

پرسش: نه، قصد شکایت ندارم، اما می‌خواهم از قوانین مطلع باشم. در مورد ازدواج چطور؟ آیا مادر و برادرم می‌توانند من را مجبور به ازدواج کنند؟

پاسخ: خیر. شما به هیچ وجه مجبور به اطاعت از نزدیکانتان در مورد ازدواج نیستید. یعنی مادرتان نمی‌تواند شما را وادار به ازدواج کند. حتی در صورتی که تصمیم به ازدواج با فرد خاصی گرفته باشید، باز مادرتان از لحاظ قانونی نمی‌تواند مخالفت کند. البته اگر پدر بزرگ پدری‌تان زنده باشند، برای ازدواج باید از ایشان اجازه بگیرید، زیرا بر اساس قانون مدنی ایران دختران برای ازدواج باید اجازه پدر یا جد پدری را داشته باشند. اگر هر دو در قید حیات نباشند، دیگر اجازه گرفتن از اشخاص دیگر از جمله مادر لازم نیست.

پرسش و پاسخ‌های حقوقی دیگر را ببینید:

[خسونت علیه فرزند خوانده](#)

[آیا خواهرم ازدواج موقت کند؟](#)

[بیماری ام.اس زن و عدم توانایی حرکت و انجام کارهای خانه](#)

[اجبار کودک به گدایی](#)

پرسش: پس اینکه مادرم این همه فشار روانی به من وارد می‌کند، قانون منعش نمی‌کند؟

پاسخ: توجه کنید که باید نوع فشار روانی مشخص شود. اگر توهین و یا افترايي صورت بگیرد، جرم اتفاق افتاده است، اما مسائل ديگر از جمله بدرفتاری، کنترل کردن یا اصرار بر ازدواج جایگاهی در قوانین ندارند. گرچه قوانین اجازه چنین رفتارهایی را نداده است، اما مقرراتی هم راجع به آن ندارد. توجه کنید که قوانین نمی‌توانند هر رفتار نادرستی را جرم‌انگاری کرده و برای آن مجازات تعیین کنند.

[عضو کانال تلگرام خانه امن شوید.](#)

پرسش: به نظر شما من چه کار می‌توانم بکنم تا مادر و برادرم اصلاح شوند؟

پاسخ: بهتر است به یک مشاور خانواده رجوع کنید تا در مورد نحوه برخورد با رفتارهای مادر و برادرتان با ایشان مشاوره کنید. گفتگوی منطقی و یا واسطه کردن بزرگترها شاید راهکار مناسبی باشد. در برخی موارد شاید بتوانید اقدام قضایی انجام دهید، اما توجه کنید اقدام قانونی ممکن است رابطه شما و خانواده‌تان را بدتر کند. معمولاً در مسائل خانوادگی اقدام قضایی به عنوان آخرین راه‌حل پیشنهاد می‌شود. اگر فکر می‌کنید که زندگی در خانه برای شما غیر قابل تحمل است و سبب آسیب‌های روحی روانی به شما می‌شود و رفتار مادر و برادرتان نیز در آینده نزدیک اصلاح‌ناشدنی است، می‌توانید به نحوی محل زندگی‌تان را جدا کنید. به عنوان مثال اگر در دانشگاهی در شهر دیگر تحصیل کنید، به هر حال برای چندین سال از خانه دور خواهید شد. به هر حال در این موارد حتماً با مشاور خانواده مشورت کنید.